

ДОГОВОР
МЕЃУ
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
И

ВЛАДАТА НА ЦРНА ГОРА
ЗА
ЗАЕМНО ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАШТИТА
НА ИНВЕСТИЦИИ

ПРЕАМБУЛА

Владата на Република Македонија и Владата на Црна Гора, во понатамошниот текст: договорни страни,

со желба да ја зајакнат економската соработка за заедничка корист за двете држави,

со намера да создадат и одржуваат поволни услови за инвестиции на инвеститори од едната договорна страна на територијата на другата договорна страна,

согледувајќи ја потребата од поттикнување и заштита на странските инвестиции со цел зацврстување на економскиот просперитет на двете договорни страни,

се договорија за следното:

ЧЛЕН 1 Дефиниции

За целите на овој договор:

1. Под "инвестиција" се подразбира кое било средство вложено од инвеститор на едната договорна страна на територијата на другата договорна страна, во согласност со законите и прописите на договорната страна на чија територија е направена инвестицијата и вклучува посебно, но не и исклучиво:
 - а) подвижен и недвижен имот, гаранции и права на сопственост како што се, службеност, хипотеки и други права во согласност со закон;
 - б) акции, удели, должнички хартии од вредност или која било друга форма на учество во компании;
 - в) парични побарувања и побарувања врз основа на договор кои имаат финансиска вредност и заеми директно поврзани со конкретна инвестиција;
 - г) авторски права, трговски марки, патенти или други права на интелектуална или индустриска сопственост, know-how и good-will;
 - д) какви било права од финансиска природа доделени со закон

или според договор, како што се концесии издадени во согласност со важечките прописи, кои го уредуваат вршењето на активности кои вклучуваат истражување, обработка, ископување и експлоатација на природни ресурси.

2. Под "инвеститор" се подразбира секое физичко или правно лице на една договорна страна кое инвестира на територијата на другата договорна страна.
 - а) Под "физичко лице" во однос на која било договорна страна, се подразбира секое физичко лице кое е државјанин на една од договорните страни на овој договор.
 - б) Под "правно лице" во однос на која било договорна страна, се подразбира секое правно лице вклучувајќи, претпријатија, компании, корпорации, деловни здруженија и/или организации, основано или пак организирано во согласност со соодветната законска регулатива на која било од договорните страни и кое има седиште заедно со своите главни активности на територијата на таа договорна страна.
3. Под "принос" се подразбираат износи остварени од инвестиции, и вклучуваат особено профити, камати, дивиденди, надоместоци за авторски права, какви било хонорари, капитални добивки и друг тековен приход.
4. Под "територија" се подразбира територијата на Република Македонија и на Црна Гора вклучувајќи го копнениот, водениот и воздушниот простор над кој државата остварува во согласност со меѓународното право, суверени права и има овластување врз тие области.
5. Каква било промена во формата во која се инвестирани или реинвестирани средствата не влијае на нивната квалификација како инвестиции, доколку таквата промена не е во спротивност со одредбите од овој договор и законодавството на договорната страна на чија територија е направена инвестицијата.

ЧЛЕН 2

Поттикнување и признавање на инвестиции

1. Секоја договорна страна ги поттикнува, на својата територија, инвестициите на инвеститорите од другата договорна страна и ги признава таквите инвестиции во согласност со своите закони и прописи.
2. Кога договорната страна признава инвестиција на својата

територија, таа, во согласност со своите закони и прописи, ги доделува потребните дозволи поврзани со таа инвестиција.

ЧЛЕН 3

Заштита и третман на инвестиции

1. Секоја договорна страна ги заштитува, на својата територија, инвестициите на инвеститорите од другата договорна страна извршени во согласност со своите закони и прописи, и не влијае штетно, со неоправдани и дискриминаторски мерки врз управувањето, одржувањето, употребата, уживањето, проширувањето, продажбата и ликвидацијата на таквите инвестиции.
2. Секоја договорна страна, во рамките на својата територија, обезбедува правичен и непристрасен третман на инвестициите на инвеститорите на другата договорна страна. Овој третман не е помалку поволен од оној кој секоја договорна Страна го доделува на инавестиции направени од сопствени инвеститори или од инвеститори на трета земја.
3. Одредбите од ставовите 1 и 2 од овој член не се толкуваат како обврска за едната договорна страна да им додели на инвеститорите на другата договорна страна корист од каков било третман, повластувања или пак привилегија која произлегува од членство или здружување во која било постојна или идна слободна трговска зона, економска, монетарна или царинска унија, заеднички пазар или постоен или иден договор за одбегнување на двојно оданочување или пак договор за други фискални прашања.

ЧЛЕН 4

Експропријација и надомест

1. Ниту една од договорните страни не презема мерки за експропријација, национализација или која било друга мерка која има ист ефект врз инвестициите на инвеститорите на другата договорна страна (во понатамошниот текст "експропријација"), освен кога тие мерки се преземаат за јавен интерес, на недискриминаторска основа, според соодветна законска постапка, при што инвеститорот добива ефективен и адекватен надомест.

Таквиот надомест ја претставува пазарната вредност на експроприраната инвестиција непосредно пред експропријацијата или пред претстојната експропријација да стане јавно позната. Надоместот за штета содржи и камата, пресметана на годишна

ЛИБОР основа од датумот на експропријација до датумот на исплата.

2. Износот на надоместот се врши во конвертибилна валута, и тој е слободно пренослив и се плаќа без неоправдано задоцнување на личноста овластена за тоа, без оглед на неговото/нејзиното место на престојување или постојано место на живеење.

~~Надоместот се смета дека е платен "без неоправдано задоцнување", доколку плаќањето е извршено во период кој се смета за вообичаено потребен за комплетирање на формалностите за трансферот. Наведениот период започнува на денот кога било поднесено соодветното барање и не надминува три месеци.~~

3. На инвеститорите на која било од договорните страни чии инвестиции трпат загуби поради војна или друг вооружен конфликт, состојба на државна загрозеност, побуна, востание или ~~немири на територијата на другата договорна страна, им се доделува третман, во однос на реституција, обесштетување, надомест или друго порамнување, кој не е помалку поволен од оној што таа им го доделила на своите сопствени инвеститори или на инвеститори на која било трета земја.~~

Плаќањата кои произлегуваат се вршат без задоцнување, во конвертибилна и слободно пренослива валута.

ЧЛЕН 5 Трансфери

1. Секоја договорна страна на чија територија е направена инвестиција од страна на инвеститори на другата договорна страна, им дозволува на тие инвеститори слободен трансфер на плаќањата поврзани со овие инвестиции, а особено на:
 - а) капиталот и дополнителните износи потребни за одржување и проширување на инвестициите;
 - б) добивки, профити, камати, дивиденди и друг тековен приход;
 - в) средства за отплата на заеми директно поврзани со конкретна инвестиција, вклучувајќи камата според важечки договор;
 - г) надоместоци за авторски права и хонорари;

- д) приходи од целосна или делумна продажба или ликвидација на инвестиција;
 - ѓ) надоместоци предвидени во членот 4;
 - е) заработки на државјаните на едната договорна страна на кои им е дозволено да работат во врска со инвестиција направена на територијата на другата договорна страна.
2. Трансферите се вршат без задоцнување, во слободно конвертибилна валута, според важечкиот девизен курс на датумот на трансферот, во согласност со постапката утврдена од договорната страна на чија територија е направена инвестицијата, доколку се исполнети сите финансиски обврски спрема таа договорна страна.
3. Договорните страни им доделуваат на трансферите наведени во став 1 и 2 од овој член третман кој не е помалку поволен од оној доделен на трансферите кои произлегуваат од инвестициите направени од која било трета земја.

ЧЛЕН 6 Суброгација

1. Доколку договорната страна или нејзина овластена агенција (во понатамошниот текст "осигурител") изврши исплата на сопствените инвеститори врз основа на гаранција или осигурување од некомерцијални ризици во однос на инвестиции направени на територијата на другата договорна страна, таа договорна страна ја признава суброгацијата на осигурителот на сите права и побарувања кои произлегуваат од таквата инвестиција, и признава дека осигурителот има право да ги оствари тие права и да обезбеди извршување на побарувањата во иста мера како првичниот инвеститор.
2. Суброгираните права или побарувања не ги надминуваат основните права или побарувања на инвеститорот.
3. Во случај на суброгација како што е дефинирано во став 1 од овој член, инвеститорот нема право да бара побарување, освен ако не е овластен да го стори тоа од договорната страна или од нејзината овластена агенција.

ЧЛЕН 7

Решавање спорови помеѓу договорна страна и инвеститор на другата договорна страна

1. Инвеститорот ја известува во писмена форма, вклучувајќи детални информации, договорната страна на чија територија е направена инвестицијата, за споровите помеѓу една од договорните страни и инвеститор на другата договорна страна. Секој спор помеѓу договорна страна и инвеститор на другата договорна страна се решава спогодбено.
2. Во случај кога спорот не може да се реши спогодбено во рок од шест месеци од датумот на писменото известување, со кое другата договорна страна е известена за предметот на спорот, засегнатиот инвеститор може, по свој избор, да предложи спорот да се поднесе до:
 - надлежниот суд на договорната страна на чија територија е направена инвестицијата;
 - “ад хок” арбитражен суд, основан според Арбитражните правила на Комисијата на Обединетите Нации за меѓународно трговско право (УНЦИТРАЛ);
 - Меѓународниот центар за решавање на инвестициски спорови (ИЦСИД), во согласност со Конвенцијата за решавање на инвестициски спорови помеѓу држави и државјани на други држави, отворена за потпишување од 18.03.1965 година во Вашингтон Д.Ц., во случај двете договорни страни да ја потпишале оваа Конвенција.
3. Откако спорот ќе се достави до надлежниот суд на договорната страна или на меѓународна арбитража, изборот за една од двете постапки е дефинитивен.
4. Арбитражната одлука се донесува врз основа на:
 - одредбите од овој договор;
 - националното законодавство на договорната страна на чија територија е направена инвестицијата, вклучувајќи ги и правилата на судир на законите;
 - правилата и општо прифатените принципи на меѓународното право.
5. Арбитражните одлуки се конечни и обврзувачки за страните во

спорот. Секоја договорна страна се обврзува да ги спроведе одлуките во согласност со своето национално право.

ЧЛЕН 8

Решавање на спорови помеѓу договорните страни

1. Споровите меѓу договорните страни кои се однесуваат на толкувањето и примената на одредбите од овој договор, се решаваат со консултации и преговори преку дипломатски канали.
2. Доколку двете договорни страни не можат да постигнат договор во рок од шест месеци од започнувањето на спорот помеѓу нив, на барање на која било договорна страна, тој се поднесува до арбитражен суд кој се основа на следниов начин:

Секоја договорна страна назначува еден арбитер, и овие два арбитражи назначуваат претседател кој мора да биде државјанин на трета земја, која одржува дипломатски односи со двете договорни страни.
3. Ако едната договорна страна не назначила свој арбитер, ниту одговорила на повикот на другата договорна страна да го изврши тоа назначување во рок од два месеца, арбитерот се назначува на барање на таа договорна страна од страна на претседателот на Меѓународниот суд на правда.
4. Ако двата арбитражи не може да се согласат за изборот на претседателот во рок од два месеца од нивното назначување, тој/таа се назначува на барање на која било договорна страна, од страна на претседателот на Меѓународниот суд на правдата.
5. Ако во случаите наведени во ставовите 3 и 4 од овој член, претседателот на Меѓународниот суд на правдата е спречен во вршењето на наведената функција, или пак ако тој/таа е државјанин на која било од договорните страни, назначувањето се врши од страна на потпретседателот, а ако тој/таа е спречен или пак е државјанин на која било од договорните страни, назначувањето го врши судијата кој е највисок по хиерархија во судот, а кој не е државјанин на ниту една од договорните страни.
6. Во врска со другите одредби на договорните страни, судот ја одредува својата постапка. Судот ги донесува своите одлуки со мнозинство гласови.
7. Одлуките на судот се конечни и обврзувачки за двете договорни страни.

8. Секоја договорна страна ги сноси трошоците за својот член на судот и неговото застапување во арбитражната постапка. Трошоците за претседателот и останатите трошоци се во подеднакви делови покриени од договорните страни. Сепак, судот може да одлучи поголем дел од трошоците да ги сноси едната договорна страна и оваа одлука е обврзувачка за двете договорни страни.

ЧЛЕН 9 **Поповолни одредби**

Ако националното право на која било договорна страна или обврските според меѓународното право кои се важечки или воспоставени потоа, помеѓу договорните страни, покрај овој договор, содржат правила, без разлика дали се општи или специфични, со кои на инвестициите направени од инвеститори од државата на другата договорна страна им се доделува право на третман поповолен од оној предвиден со овој договор, таквите правила, до степен до кој се поповолни, преовладуваат над овој договор.

ЧЛЕН 10 **Консултации и размена на информации**

1. На барање на која било договорна страна, другата договорна страна се согласува веднаш да одржи консултации во врска со толкувањето или примената на овој договор.
2. На барање на која било договорна страна, се разменуваат информации за влијанието кое законите, прописите, одлуките, административните практики или постапки или политики на другата договорна страна може да го имаат врз инвестициите покриени со овој договор.

ЧЛЕН 11 **Дополнителни одредби**

1. Ништо во овој договор не се толкува како пречка која било договорна страна:
 - а) да преземе какви било мерки кои ги смета за неопходни со цел заштита на своите основни безбедносни интереси;

- преземени во време на војна, вооружен судир или друга критична ситуација на територијата на таа договорна страна или во меѓународни односи; или
 - поврзани со имплементација на националните политики или меѓународни договори кои се однесуваат на неширење на оружје;
- б) да преземе каква било мерка во согласност со своите обврски според Повелбата на Обединетите Нации за одржување на меѓународниот мир и безбедност;
- в) да преземе каква било мерка неопходна за одржување на јавниот ред, кога постои реална и доволно сериозна закана за еден од основните интереси на општеството;
- г) да преземе какви било мерки поврзани со проблеми со билансите на плаќања и надворешни финансиски тешкотии, како и монетарни политики и политики на девизен курс.
2. Основните безбедносни интереси на договорната страна може да вклучуваат интереси кои произлегуваат од нејзиното членство во царинска, економска или монетарна унија, заеднички пазар или пак слободна трговска зона.

ЧЛЕН 12

Поле на примена

Овој договор се применува на инвестиции направени на територијата на едната договорна страна во согласност со нејзиното законодавство од страна на инвеститори на другата договорна страна, без разлика дали се направени пред или по влегувањето во сила на овој договор, но не се применува на кој било покренат спор или побарување во однос на инвестиции направени пред влегувањето во сила на овој договор.

ЧЛЕН 13

Влегување во сила

Овој Договор влегува во сила на подоцнежниот датум на кој, едната договорна страна ја известува другата договорна страна дека се исполнети нејзините внатрешни законски услови за влегувањето во сила на овој договор.

ЧЛЕН 14

Траење и престанок на договорот

1. Овој договор останува во сила за период од десет (10) години и продолжува да важи за ист период или периоди, освен ако една година пред истекување на почетниот или последователниот период, која било од договорните страни не ја извести другата договорна страна за нејзината намера да го прекине договорот.

Известувањето за престанок на договорот влегува во сила една година откако другата договорна страна го примила известувањето за престанок на договорот.

2. Во однос на инвестициите извршени пред датумот кога известувањето за престанок на овој договор станува ефективно, одредбите од овој договор продолжуваат да важат за период од десет години од датумот на престанокот на овој договор.

Подготвено во Скопје на 15.12.2010, во два оригинални примерока, секој на македонски, црногорски и на англиски јазик, при што секој од текстовите е подеднакво автентичен. Во случај на разлики во толкувањето, ќе преовлада англискиот текст.

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА ВЛАДАТА НА
ЦРНА ГОРА